

hard land

hard

Benedict Wells

Suomentanut
RAIMO SALMINEN

Aula & Co

Saksankielinen alkuteos *Hard Land*

Copyright © 2021 by Diogenes Verlag AG, Zurich
All rights reserved

ISBN 978–952–364–318–5

© Kustannusosakeyhtiö Aula & Co, 2023

Kansi: Anders Carpelan

Paino: ScandBook

Kustannusosakeyhtiö Aula & Co
Eerikinkatu 36, 00180 Helsinki
aulakustannus.fi

Leonielle ja Lukasille

”Elämä menee koko lailla nopeasti.
Ellet aina välillä pysähdy katsomaan ympärillesi,
se saattaa vilahtaa ohitsesi.”

Ferris Bueller

L A I N E E T

Numero 1

Tänä kesänä minä rakastuin ja äitini kuoli.

Siitä kaikesta on kulunut jo yli vuosi, mutta minulle se tulee aina olemaan ”tämä” kesä. Outoa kyllä, ajattelen usein sitä, kuinka silloin seisoin talomme takana kastele-massa pihaa letkulla. Kesäloma oli alussa, enkä ollut saanut vielä yhtään madallettua sitä pitkästymisen vuorta, joka edessäni häämötti.

Tuijotin kohti kaukaisuudessa leviäviä peltoja. Ilma seiso, ja mitä pitempään katselin tätä idyllistä maisemaa, sitä sumeam-maksi se muuttui reunoilta. Kunnes jälleen aistin taustalla lymy-vän pelon, joka oli minulle tuttu lapsuudestani: että meneillään oleva hetki aivan kohta romahtaisi ja että tapahtuisi jotain *pahaa*... Mutta tälläkin kertaa tuo tunne oli pettävä. Sillä mitään ei tieten-kään tapahtunut.

Kunnes vanhempani huusivat minut olohuoneeseen.

Tällä lomalla oli muutama asia muuttunut lähes yhdessä yössä, aivan kuten ihminen yllättäen toteaa saaneensa hiukan lisää pituutta. Yöllä jouduin tuon tuostakin erikoisen, kuin tyhjästä nousseen vihan valtaan ja esitin itselleni kysymyksiä, joita en ollut esittänyt ikinä ennen. Miksi esimerkiksi useimmat aikuiset niin kovasti haluavat tehdä töitä ja saattaa maailmaan lapsia, vaikka lopulta kuitenkin tulee kuolema, joka lakaisee kaiken pois. Ja

voisiko äitini ylipäänsä olla onnellinen isäni kanssa, kun ajattelee millaista hänen elämänsä tämän rinnalla oli ollut.

Oli miten oli, he istuivat siis kumpikin olohuoneen sohvalla ja ilmoittivat, että heillä on minulle *mahtavia uutisia*.

”Meillä oli Eileen-tädin kanssa sellainen puhe, että voit mennä hänen luokseen muutamaksi viikoksi”, sanoi äiti. ”Jimmy ja Doug olisivat mielissään siitä.”

En ollut saada ilmaa keuhkoihini. Jimmy ja Doug olivat Kansasissa asuvia serkkujani; he painoivat yhteensä hevosen verran, ja olin jo erinäisiä kertoja saanut selkääni heiltä. Minun oli mahdoton kuvitella, että he olisivat *mielissään* tulostani. Viime käynnilläni olin piileskellyt heitä koko päivän kaatopaikalla ja viskonut kiviä ruosteiseen kylttiin.

”Ette voi tehdä sellaista... Ihan totta, en lähde sinne enää ikinä.”

Isä sanoi ankarasti, kuten hänen tapansa oli: ”Kyllä lähdet, se tekee sinulle hyvää! Viime päivinä olet taas pelkästään nyhjänyt huoneessasi. Sinun on mentävä ulos, ihmisten ilmoille.”

Ja äiti sanoi: ”Kulta pieni, tiedän että tämä minun tilanteeni on sinulle... *vaikea*. Mutta juuri sen tähden on hyvä, ettet ole niin yksin. Ties vaikka löytäisit Wichitasta kavereita.”

Siitä siis oli kyse, kaverijutusta jota oli toivotettu minulle kotona jo monta kuukautta. Olin melkein kuudentoista, ja minua kohdeltiin kuin lasta.

”Stevie oli minun kaverini!” Tuijotin isää ja äitiä. ”Jos hän olisi vielä täällä, nyt ei edes käytäisi tätä typerää keskustelua.”

Äiti sipsutti luokseni. Hän näytti kovin hauraalta, mutta silti hän halasi minua tiukasti, ja hetken aikaa keskustelumme läpi häämötti jotain vakavampaa. Mutta silloin en halunnut nähdä sitä.

”En minä halua Eileen-tädin luo”, sanoin ainoastaan. Yritin näyttää niin surulliselta kuin suinkin osasin. Se oli viimeinen mahdollisuuteni päästä eroon koko jutusta.

Mutta äitiin ei sellainen tehonnut. ”Ikävä kyllä sinun täytyy vain kestää se.”

Kuvittelin mielessäni, miltä lomaohjelmani Kansasissa näyttäisi. Päivisin: *Kaikkea hauskaa ja jännittävää kaatopaikalla.* Iltaisin: *Parhaat niskalenkit Jimmyn ja Dougin opastuksella.*

No hyvä, oli siis aika tehdä vanhemmilleni selväksi asialliseen sävyyn, miksei moinen tullut kysymykseenkään. Ylivertaiset perusteeni saisivat heidät vakuuttuneiksi, ja sitten heille olisi lopullisesti selvää, että olin nyt tarpeeksi vanha ja tekisin vastaisuudessa vain omia juttujani.

”Haistakaa pee!” ärjäisin ja nousin yläkertaan.

Iltapäivällä työnsin pääni ulos ovesta ja kuulostelin: äiti oli jälleen lähtenyt kirjakauppaansa. Talon ilmapiiri oli muuttunut, kuten aina hänen ollessaan poissa. Isä oli yhä paikalla, ja aistin sen oitis. Oli olemassa kahdenlaista hiljaisuutta: neutraalia hiljaisuutta ja sitten vielä isäni hiljaisuutta. Hautovaa vaitioloa, jonka kuulin jopa täältä ylhäältä. Hiivin alakertaan. Isä retkotti apaattisena töllöttimen ääressä. Hän katseli *The Fall Guyta* ja oli toden totta mykistänyt äänen. Emme olleet koskaan olleet erityisen läheisiä, ja tänä vuonna puhuimme keskenämme tuskin enää lainkaan. En tiennyt johtuiko se äidin sairaudesta, siitä ettei isä löytänyt työtä, vai siitä ettei isä kerta kaikkiaan osannut puhua kanssani. Tiesin vain yhden asian: en kestäisi olla kesälomalla kahta ja puolta kuukautta kotona yhdessä hänen kanssaan.

Iltaan asti kiertelin yksinäni pitkin kaupunkia. Koska minulla ei ollut rahaa, menin Replay Arcadeen, ostoskeskuksessa olevaan

pelihalliin, katsomaan oliko joku pelaaja rikkonut ennätyksen Defenderissä. Ja olin jo uskaltaa astua ensimmäistä kertaa Larry'siin – kunnes näin ikkunan läpi Chuck Bannisterin. Larry's oli Gradyn tärkein instituutio: se ravintola, jossa kaikki vanhemmat teinit kävivät. Paikkaan päti muutama kirjoittamaton sääntö. Esimerkiksi se, ettei viisitoistavuotiailla ollut Larry'siin mitään asiaa. Ja ettei sinne todellakaan ollut menemistä, jos siellä istui sellainen psykopaatti kuin Chuck Bannister, joka oli ottanut jonkun silmätikukseen.

En mennyt sisään, vaan istahdin läheiselle muurille. Kotvan aikaa katselin ohi ajavia autoja, ja sitten yhtäkkiä mieleeni alkoi tulla samoja kuvia äidistä kuin aiemminkin. Siihen aikaan ajattelin asiaa alituisesti, mitä uskomattomimmilla hetkillä. Se oli kuin jotain pimeää huminaa päässäni. Toisinaan ympärilläni oli niin paljon melua, etten kuullut sitä. Mihinkään se ei silti kadonnut.

Kotimatalla kävelin kaupunkipahasemme ainoan elokuvateatterin Metropolisin ohi. Lähellä sijaitsevassa Hudsonvillessä, joka tunnettiin varsinkin jättikokoisesta vankilastaan, oli monisalininen elokuvateatteri, jossa näytettiin kaikki uudet kassahitit. Meidän kinomme sitä vastoin oli ikivanha, eläkeläisille tarkoitettu murju, jonka oli vuoden lopussa määrä panna lappu luukulle. Sen näyteikkunassa oli jo viikkokaupalla riippunut kyltti, jossa luki:

METROPOLIS

Apulainen saa paikan!

Kyltin vieressä oli jonkin ranskalaisen mustavalkofilmin juliste. Ei ihme, että paikan oli pian suljettava ovensa.

Juuri kun aion jatkaa matkaa, kuulin teatterin aulasta puhetta ja kurkistin sisään: kassan luona seisoi kaksi poikaa ja vaaleatuk-

kainen tyttö Metropolisin T-paidoissa, kaikki minua vanhempia. Tyttö ei ollut minulle täysin outo. Puhuessaan hän nojautui eteenpäin kuin olisi kertonut maailman jännittävintä juttua, ja sitten hän nauroi toisen pojan lausahdukselle. Sen jälkeen kaikki kolme katosivat näytätösaliin. Katseeni nousi uudelleen ylös teatterin valkoiseen kilpeen, jossa luki valtavan isoin punaisin kirjaimin M-E-T-R-O-P-O-L-/S (I-kirjain roikkui vinossa kuin olisi kompastunut), ja sitten lähdin kotiin.

Isä ja äiti pelasivat keittiössä Scrabblea. Isä näytti korjaavan voiton kuten aina. Hänen mielikuvituksettomana taktiikkanaan oli estää äitiä saamasta pisteitä, kun taas äiti keksi mielellään kauniita mutta hyödyttömiä sanoja, kuten ”satakieli” ja ”neitokainen”. Muutenkaan he eivät olisi voineet olla erilaisempia: Äiti oli pieni ja siro, ja hänellä oli silmälasit, kirjava pusero ja itse solmittuja nauhoja ranteissa. Hän oli omistautunut kirjoille, ja jättäessään jollekulle jäähyväisiä hän suosittelee melkein aina vielä jotain romaania. Isästä sen sijaan näki, että hän oli aikoinaan urheilut. Hän oli hienoisesti harmaantunut ja voimakas kuin karhu, ja yleensä hän kulki farkuissa ja T-paidassa. Ja sanomalehteä lukuun ottamatta hän luki tuskin mitään.

Ennen illallista he sanoivat, että lähipäivinä puhuisimme vielä Kansasista ”kaikessa rauhassa”. Sen jälkeen syötiin lempipizzaani. Ilmeisesti he uskoivat pystyvänsä lepyttämään minut niin halvalla tempulla ja... no jaa, niinhän siinä sitten kävi. Silti muistan vielä, etten myöhemmin saanut unta. Makasin sängyssä ja ajattelin: Ehkä pari kaveria olisi sittenkin hyvä juttu. Ja ajattelin: Minkähän takia olen niin saamarin hiljainen?

Otetaan vaikka sisareni Jean: hän tuli maailmaan valmiiksi itsevarmana ja täynnä uskallusta, kun taas minä pelkäsin *ihan*

typeriä juttuja. Nuorempana jouduin jopa käymään koulupsykologilla ahdistuneisuuteni takia. Milloin en ollut enää pystynyt menemään voimistelusalin tunkkaiseen ilmaan, milloin taas olin saanut paniikkikohtauksia oppitunneilla. Näillä hetkillä tuntui aina kuin järkeni olisi varastohalli, jossa oli lukemattomia valoja, ja yhtäkkiä ne sammuiivat yksi toisensa perään, kunnes seisoin täysin pimeässä. Silloin minusta tuntui joka kerta kuin olisin kuollut.

Siihen aikaan taisin lisäksi olla vielä aika kumma tyyppi. Niin oli pari luokkatoveria joka tapauksessa sanonut. Vuosien mitaan minusta oli kuitenkin tullut niin harmiton, etteivät he enää inhonneet minua matikasta vetämieni erinomaisten arvosanojen takia. Stevien syksyisen poismuuton jälkeen olin istunut koulun ruokalassa yksin. Vain harvoin oli joku toinen paitsioon jätetty tullut samaan pöytään, muttei ikinä pitkäksi aikaa. Ja toisinaan mieleeni hiipi epäily, että koko elämäni oli kuin se pöytä.

Kun keskiyön jälkeen olin yhä valveilla, menin sisareni huoneeseen. Jean oli paljon minua vanhempi ja jo vuosia sitten muuttanut länsirannikolle, ja vanhempani olivat jättäneet kaiken koskemattomaksi, siltä varalta että hän joskus tulisi käymään. Sellaista vain ei tapahtunut juuri koskaan. Istuin hetken aikaa hänen sängyllään ja kuuntelin hänen vanhoja kasettejaan. Ja silloin kaipasin häntä todella kovasti, siitä huolimatta että olimme vain ani harvoin tehneet mitään yhdessä. Mutta ehkäpä juuri sen tähden.

Lopulta otin takkini ja lähdin hautausmaalle. Tietenkin tämä nyt kuulostaa taas siltä kuin olisin häiriintynyt tai jotain. Asia vain oli yksinkertaisesti niin, että asuimme aivan hautausmaan vieressä, pienessä valkoisessa puutalossa, jossa oli ennen meitä asunut metsänhoitaja vaimonsa kanssa. Hautausmaa oli kukkulalla kaupungin